

SZAKIRODALOM.

Eckhardt Sándor. *Az aradi közművelődési palota francia könyvei.* Arad, 1917. Réthy Lipót és Fia. 8-r. 25 l., 1 mell.

Az aradi Közművelődési Intézetben közel ötezer kötet francia könyv van, javarészt az ú. n. felvilágosodás korszakából. E könyvek nagy többsége az ATZÉL-könyvtárral került a kulturpalotába. ECKHARDT Sándor egy a könyvtárban levő kéziratok katalógus alapján kideríti, hogy e könyvtár francia részét nem ATZÉL Péter családja gyűjtögette — a család emelkedése különben ép oly időre esik, amikor a könyvtárban található francia könyvek évsora megszakad — hanem úgy vásárolta meg CSÁKY István gróftól s feleségétől szül. ERDŐDY Júlia grófnőtől, akit KAZINCZY is többször említ leveleiben, mint a francia «filozofusok» istentagadó tanítványát. A grófi pár Bécsben nevelkedett s bécsi közvetítéssel szívtá magába azt a francia műveltséget, melynek ma is beszédes emlékei ezek a csinosan bekötött, de különben erősen megrongálódott könyvek. ECKHARDT röviden ismerteti magukat a könyveket, részletesen rajzolja a grófi pár illyésfalvai angol-parkját, a SZTÁRAY Mihály gróf által francia prózában dicsőített «Uj Sans-soucit» s a CSÁKY-családnak a M. N. Múzeumban lévő levéltárának okmányai alapján sok érdekes adatot hoz felszínre a homonnai kastélyban volt könyvtár kialakulására is. Többek közt kiderítette, hogy a könyvek nagy részét Lócsén köttették — a KOLLÁR Ferenc és HÖFER cég egyik számláját egész terjedelmében közli is — s hogy a könyvek főleg Bécsből jutottak Homonnára leginkább késmárki kereskedők közvetítésével. A gonddal írt tanulmányt az illyésfalvi angol-park helyszínrajza díszíti. Σ

Kóhalmi Béla. *Könyvek könyve.* 87 magyar író, tudós, művész, közéleti ember és kiadó vallomása kedves olvasmányairól. Budapest (1918). Lantos kiadása. 8-r. 248 l. Ára 12 K.

Nyolcvanhét, helyesebben csupán nyolcvannégy nyilatkozatot tartalmaz ez a csinos kiállítású kötet — mert hárman: KERESZTY István, LÉVAY József és RIEDL Frigyes tulajdonképpen nem felelnek a föltett kérdésekre — arról, hogy melyek azok a könyvek, amelyek állandó,

vagy újra meg újra visszatérő olvasmányai és hogy átmenetileg mely könyvek gyakoroltak a nyilatkozóra mély hatást. Eredetileg kétszáz egyént szólított fel nyilatkozattételre a mű szerkesztője, de miként a nyilatkozók névsora mutatja — közlését a mai papirosinség, sajnos, nem engedi meg nekünk — oly szélesre fogta a felhívottak körét, hogy ezzel a mértékkel nem kétszáz, hanem akár kétezret is felhívhatott volna. A nyilatkozatokat szerkesztő meglehetősen önkényesen megállapított rubrikákon belül (Tudósok, egyetemi tanárok. — Főpapok. — Közéleti emberek. — Költők, regényírók, színműírók. — Kritikusok, publicisták, szerkesztők. — Művészek. — Könyvtárosok. — Kiadók) betűrendben vonultatja föl, minden nevet bekonferálva a vásári képmutogató hangjára emlékeztető dicséretekkel, melyekben bőven hull az akadémiai tagság, vagy az egyetemi tanárság olyanoknak is, akik még egyelőre nem tartoznak ezekbe az illusztris testületekbe. Az elskatulyázásnak ez a módja már azért sem szerencsés, mert az elfogulatlan szemlélő előtt könnyen értékelés erejével hathat. Önkénytelenül is az az impressziója támad az embernek, hogy pl. DIENES Pál külön tudós, mint FERENCZI Zoltán, BALÁZS Béla külön drámaíró, mint HATVANY Lajos, SCHWIMMER Róza külön közéleti ember, mint VARGHA Gyula, vagy SIKABONYI Antal külön publicista mint SZABÓ Ervin stb.

Az ilyen körkérdéseken fölépülő anthológiák épen nem újak, a Képes Családi Lapok s más hasonló nivójú hetilapok kedves szokása volt, hogy egy és más kérdésben nyilatkozattételre hívjanak föl boldog boldogtalant s épen az olvasmányokra nézve könyvalakban is volt elődje nálunk a KÖRHALMI vállalkozásának: GYALUI Farkas: *Legkedvesebb könyveim* c. kötete. Valami sok haszon nem származik belőlük s különösen nem az, mintha az ilyen feleletek alapján lehetne egybeállítani az olvasásra érdemes műveket. E sorok írója pl. hálásan venné, ha CHOLNOKY Jenő egybeállítaná az olvasásra érdemes utazási műveket, vagy VÁMBÉRY Ruzstem a büntetőjog klasszikusait, de már az ellen tiltakoznia kell, hogy az ő nyilatkozatuk alapján kapjon «rangsort» ZOLA vagy IGNOTUS. Mint szubjektív nézetek az egyes nyilatkozatok egész érdekesekek s ha valóban őszinték,¹ úgy az illető nyilatkozattevők megítélésére fontosak is lehetnek, de hogy ki lehetne belőlük hozni az írók rangsorát, azt csak az hiheti, akinek az irodalmi érdemek mérlegelésénél egyetlen zsinór-mértékük a kelendőség. Az a «rangsor», melyet a szerkesztő fölállít,

¹ Ezt a jövő századvég forráskutató doktorandusai fogják majd kideríteni!

nem az írók, hanem az olvasók rangsorát adja s legfeljebb olyan könyvtári szakemberre hathat irányítólag, akinél nem az a fődolog, hogy mit, hanem hogy mennyit olvasnak könyvtárában.

Szerkesztő bevezetésében a könyvtári használatra szánt ú. n. minta-könyvjegyzékek történetét is vázolja s bibliografiai függelékében ezek épen nem teljes katalógusával is szolgál. Legfeltűnőbb hiányai, hogy az ACKER-féle *Wass soll ich lesen?* c. jegyzék 3. kiadásából csupán az 1918-ban megjelent 2. kötetet ismeri, az 1917-ben megjelent 1. kötetet azonban nem, s hogy a Magyar R. K. Hittanárok és Hitoktatók Egyesülete által 1912-ben kiadott «Könyvek jegyzéke, azok rövid ismertetésével kath. ifjúsági, intézeti és családi könyvtárak összeállítói számára» c. műről egyáltalán nincsen tudomása. BIBLIOFIL.

Barcza Imre. *A középeurópai vámunió kérdésének irodalma.* (Bibliographie der mitteleuropäischen Zollunionsfrage.) Előszóval ellátta: dr. MATLEKOVITS Sándor. (A magyar vámpolitikai központ kiadványai. 27. szám.) Budapest, 1917. Pesti Lloyd nyomdája. 8-r. 71, 1 l.

BARCZA Imre derék bibliografusunk, akinek élénk érzeke van az aktualitások iránt, a nagy szorgalommal egybeállított füzetében mintegy 2000 önálló kiadvány, továbbá folyóiratbeli és hírlapi cikk címét sorolja föl s kétségkívül jó szolgálatot tesz mindazoknak, akik ezzel az érdeklődés homlokterében álló közgazdasági kérdéssel foglalkoznak. A munka teljességét nincs módunkban ellenőrizni, de azzal, hogy szerző a magyar, osztrák és német irodalmon kívül a francia, angol, svéd és lengyel irodalomra is kiterjeszkedik s például csupán 18 angol s egy-egy svéd meg lengyel címet volt képes felkutatni, előre is lemondott a teljesség amugy sem megvalósítható ábrándjáról. A címek közlése bibliografiaiilag kielégítő, tipográfiai elrendezésük áttekinthető, csupán azt nem értjük, miért kellett a cikkeket nyelvek szerint szétszakítva csoportosítani s ha már ezt a közlésmódot választotta szerző, miért tette a magyar irodalmat az utolsó helyre? —SP—.

Miklós E. *De Hongaarschen bijbeln in Nederland.* (Overdruk out «Het Boek» tweede reeks van het «Tijdschrift Voor Boek-en Bibliotheekwezen».) H. n. (1917) Ny. n. 8-r. 321—329 l.

Szerző e dolgozatában bevezetésül röviden vázolja az okokat, amiért Hollandiában 1620 óta oly sűrűen jelentek meg magyar nyelvű